

TRUNG TÂM PHÁT TRIỂN VÀ HỘI NHẬP
Center for Development and Integration

10 Câu chuyện *Kết nối tạo đổi thay*

Trung tâm Phát triển và Hội nhập (CDI)

Tầng 16, số 169 Nguyễn Ngọc Vũ, quận Cầu Giấy, Hà Nội

Tel: +84 24 3538 0100 | Fax: +84 24 3537 7479 | cdvietnam.org

10 CÂU CHUYỆN KẾT NỐI TẠO ĐỔI THAY

CÂU CHUYỆN 1. KHI NIỀM TIN ĐƯỢC THẤP SÁNG

CÂU CHUYỆN 2. DỰ ÁN ĐI, CHÚNG TÔI CÒN LẠI GÌ?

CÂU CHUYỆN 3. MÌNH CẦN THÌ MÌNH ĐỐI THOẠI THÔI!

CÂU HUYỆT 4. MÔ HÌNH NHÓM CỘNG ĐỒNG THAM GIA GIÁM SÁT NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC CẦN ĐƯỢC NHÂN RỘNG

CÂU CHUYỆN 5. PHẢI BẮT ĐẦU TỪ NHỮNG VIỆC CỤ THỂ

CÂU CHUYỆN 6. CÓ PHẢI CHỈ LÀ VẾT NỨT?

CÂU CHUYỆN 7. TĂNG CƯỜNG GIÁM SÁT LÀ TĂNG CƯỜNG CHẤT LƯỢNG CÁC CÔNG TRÌNH ĐẦU TƯ CÔNG

CÂU CHUYỆN 8. CÂU CHUYỆN VỀ CHÍNH SÁCH CHO NGƯỜI NGHÈO

CÂU CHUYỆN 9. KHI BÀ CON DÂN TỘC VÂN KIỀU THAM GIA GIÁM SÁT ĐẦU TƯ CÔNG

CÂU CHUYỆN 10. ĐIỀU TÔI HỌC ĐƯỢC, CHÍNH LÀ KỸ NĂNG

Khi niềm tin được thắp sáng!

Khi một vấn đề được mang ra giám sát cần theo đuổi và thực hiện đến cùng để thắp sáng niềm tin cho người dân.

Sau hơn 8 tháng thực hiện sáng kiến của HĐND thị trấn Gio Linh được dự án hỗ trợ về việc đảm bảo cho người dân được nhận Giấy chứng nhận Quyền sử dụng đất (GCNQSDĐ). Một hoạt động rất thiết thực và hiệu quả. Tóm tắt sáng kiến như sau:

Trong quá trình quy hoạch và giãn dân năm 2007 tại thị trấn Gio Linh, 53 hộ dân được di chuyển đến khu ở mới gọi là khu phố 11. Cho đến nay (10 năm sau) các hộ vẫn chưa nhận được GCNQSDĐ tại nơi ở mới, điều này ảnh hưởng rất nhiều đến lợi ích của người dân. HĐND thị trấn đã tiến hành một số hoạt động để giúp 53 hộ dân tại đây được cấp GCNQSDĐ. Những việc cụ thể đã làm như: Thu thập nhu cầu người dân qua phiếu khảo sát; tổng hợp nhu cầu người dân và tổ chức đối thoại giữa người dân và chính quyền thị trấn; kết luận và đưa vào Nghị quyết của HĐND thị trấn về việc đảm bảo cho 53 các hộ nhận được GCNQSDĐ. Cụ thể, hộ nào đã đủ điều kiện về giấy tờ thủ tục sẽ được cấp trong năm 2017, nhưng hộ còn lại sẽ được cấp trong năm 2018.

Với những kết luận sau giám sát đó, không chỉ dừng lại ở việc có kết luận đó, nhóm sáng kiến mà đứng đầu là chị Nguyễn Thị Tâm đã theo đuổi và thực hiện nó đến cùng như tâm sự của chị: *Khi dân đã tin mình thì mình phải thực hiện những khuyến nghị cho dân đến cùng, chỉ có như vậy niềm tin mới được thắp sáng và nuôi dưỡng bền vững.*

Để cụ thể hơn, chị Tâm chia sẻ: *Sau tháng 2 năm 2017 chúng tôi đã tiếp tục theo đuổi việc thực hiện kết luận khuyến nghị sau giám sát, cho đến nay là hơn 8 tháng đã có những kết quả cụ thể được thực thi, qua rất nhiều bước mà Ủy ban nhân dân thị trấn Gio Linh đã làm như ...thành lập tổ công tác do chính chủ tịch UBND thị trấn làm tổ trưởng, rồi tiến hành họp dân, đo đạc lại đất, thống nhất lại phương án/ diện tích và ...đến nay đã có 42 hộ hoàn tất tất cả mọi thủ tục và chờ cấp giấy CNQSD trong tháng 12/2017*

này và còn lại 11 hộ sẽ cấp nốt đợt 2 vào đầu năm 2018.

Chị Nguyễn Thị Tâm – HĐND thị trấn Gio Linh đang cùng thảo luận nhóm với cộng đồng về kế hoạch giám sát

Như vậy có thể thấy những việc làm ý nghĩa mang lại quyền lợi sát sườn với người dân đâu đâu cũng cần phát huy và nhân rộng như những điển hình tại thị trấn Gio Linh này. Một trong những yếu tố quan trọng nhất mang lại kết quả tốt của hoạt động trên là HĐND đã huy động được tối đa sự tham gia của các bên liên quan, qua đó tạo được sự đồng thuận giữa người dân với chính quyền và nội bộ các ban ngành chịu trách nhiệm trực tiếp.

Một câu hỏi cho chị Tâm được đặt ra: *liệu khi không còn dự án hỗ trợ, chị và các thành viên nhóm nòng cốt khác có tiếp tục theo đuổi những dự định sẽ làm tương tự như sáng kiến này không?* Chị vui vẻ trả lời: *“Có chứ, tại sao không? Nó hiệu quả, thiết thực và mang lại lợi ích cho dân tại sao mình không làm, khi niềm tin đã được thắp sáng thì nó sẽ lan tỏa và bền vững cho những ai muốn thực sự vì lợi ích của cộng đồng.”*

Chia tay chị, nhưng câu nói phảng phất bên tai: khi niềm tin thắp sáng...nó cứ quanh quẩn và theo đuổi tôi và chúng tôi tin rằng những con người đang thắp sáng những niềm tin đó sẽ tiếp tục lan tỏa, lan tỏa hơn nữa....

Dự án đi, chúng tôi còn lại gì?

“Những gì dự án đã mang lại cho chúng tôi chính là phương pháp, là cách làm đảm bảo sự tham gia của người dân và công khai minh bạch. Vậy khi dự án kết thúc chúng tôi sẽ còn lại những phương pháp và cách làm này để áp dụng tại Quảng Trị.”

Đây chính là câu nói khẳng định then chốt của anh Nguyễn Đăng Ánh (Phó ban Tài chính ngân sách HỖND tỉnh Quảng Trị), người đã cùng sát cánh tại tỉnh Quảng Trị trong các hoạt động nhằm thúc đẩy công khai minh bạch/sự tham gia của người dân vào quản lý ngân sách nhà nước trong thời gian qua.

Có thể nói rằng, một phần thành công của dự án tại tỉnh Quảng Trị đến từ những nỗ lực của anh, người đã cùng chúng tôi với hành trình trong 3 năm để tạo nên những thay đổi kỳ diệu.

Trở lại thời gian từ năm 2015 khi mới bắt đầu thử nghiệm, anh bồi hồi kể lại: Trước đây, khi ban hành chính sách, mình cũng làm theo đúng quy định nhưng nó thực sự chưa mở rộng đối tượng tham gia là người dân, chủ yếu là các ban ngành, đoàn thể đến các cấp huyện, xã...nhưng nay, với sự tư vấn và hỗ trợ của BTAP chúng tôi đã thực hiện rất nhiều những tham vấn người dân trong xây dựng chính sách tại tỉnh Quảng Trị nhằm đảm bảo có sự tham gia của người dân.

Nguyễn Đăng Ánh tham gia trực tiếp tham vấn ý kiến cộng đồng trong chính sách hỗ trợ gạo cho học sinh vùng khó tại xã Pa Nang- Dakrong – tỉnh Quảng Trị

Trong 3 năm qua đã có nhiều chính sách được ban hành với sự tham vấn của người dân như chính sách : phí và lệ phí, phân chia tỷ lệ thu chi ngân sách, khuyến nông khuyến lâm, thú y và cộng tác viên cơ sở, phí bảo vệ môi trường....Tuy nhiên, điều khác biệt ở đây là mỗi một chính sách được ban hành, nó cần đảm bảo 3 yếu tố thêm chốt: Công khai minh bạch, có sự tham gia của người dân và trách nhiệm giải trình.

Để lý giải cho 3 yếu tố đó, Ánh chia sẻ : Trước khi chính sách ban hành, cần được gửi trước cho các bên liên quan và người dân để họ cùng biết, cùng tham gia đóng góp ý kiến tránh việc dân không biết thông tin – điều này đảm bảo tính công khai minh bạch. Với sự tham gia của người dân trong từng chính sách như chính sách về khuyến hay chính sách Phí và Lệ Phí, mà ở đó khoảng 700 hộ dân trong tỉnh đã tham gia tham vấn. Còn trách nhiệm giải trình thì sao? Là sau khi có ý kiến cả người dân, những cuộc đối thoại được thực hiện để chính quyền có cơ hội giải trình cho người dân về những quan điểm còn chưa được thông tỏ.

Mặc dù vậy, Ánh cũng chia sẻ: *“Quá trình thực hiện chúng tôi gặp rất nhiều khó khăn, đó là sự nỗ lực, thời gian và nguồn lực...dành cho việc tham vấn người dân trước khi ban hành chính sách. Muốn thực hiện được điều đó chúng tôi phải nỗ lực và tận tâm mới làm được...”*

Thật vậy, thành công hôm nay phải được xây dựng từ những nỗ lực và xây đắp nền tảng của cả một tập thể tâm huyết, có trách nhiệm vì người dân mà đứng đầu là con chim đầu đàn Nguyễn Đăng Ánh.

Tôi tin ngọn đuốc này sẽ vẫn cháy như chính con người của anh để người có tâm huyết như anh vẫn mang cái tâm và nhiệt huyết của mình để truyền cảm hứng cho mọi người xung quanh.

Mình cần thì mình đối thoại thôi!

Thay đổi từ KHÔNG THAM GIA đến CÓ THAM GIA trong các cuộc đối thoại chính sách chính là hành trình thay đổi của chị Mai Thị Lựu.

Tôi gặp chị vào một buổi chiều đầy áp nung, khi cuộc sống người dân vùng biển đang hối hả mưu sinh, nhưng người phụ nữ này vẫn luôn nở trên môi nụ cười rất tươi, tràn đầy sinh lực và niềm tin về sự thay đổi.

Bắt đầu câu chuyện rất tự nhiên, chị kể :

« Hồi trước, mỗi khi có ý kiến muốn nói, tôi và những chị em khác luôn ngại, không dám nói với chính quyền địa phương, gặp chủ tịch ủy ban xã là chúng tôi run lăm, sợ lăm, không biết nói gì... Nay thì đã khác lắm rồi... mình có ý kiến gì cần hỏi là mình hỏi thôi, những vấn đề thuộc về chính sách hay chế độ của người dân thì mình yêu cầu đối thoại công khai, mình cần thì mình đối thoại thôi.... »

Với chị Lựu, từ những ngày đầu tiên khi tham gia nhóm cộng đồng, thật là ngỡ ngàng, thật là khác biệt, ai mà nghĩ được người dân lại có thể tham gia quản lý ngân sách nhà nước được cơ chứ?

« À, hóa ra người dân tham gia quản lý ngân sách nhà nước là vậy, đơn giản là ngân sách nhà nước là của dân, là tiền thuế của dân đóng góp nên mình phải tham gia quản lý là đúng rồi... »

Với chị Lựu sau khi được cộng đồng tin tưởng bầu làm trưởng nhóm cộng đồng thôn Đông Tân An xã Hải An, huyện Hải Lăng tỉnh Quảng Trị, chị đã rất năng nổ tham gia các hoạt động thúc đẩy nhóm, đặc biệt là các cuộc đối thoại tại xã.

Ngày đầu tiên, khi tham gia đối thoại chính sách về Bảo hiểm y tế, tôi chẳng dám hỏi gì, vì sợ sai, hỏi sợ bị cười chê... nay thì khác rồi, tôi sẵn sàng tham gia, trước đó chị em chúng tôi họp để phân công cụ thể từng thành viên nên mọi người rất tự tin để có thể phát biểu ý kiến trước chính quyền địa phương.

Chị bồi hồi nhớ lại : Hôm đối thoại về Dự toán thu chi ngân sách xã 2018, tôi đặt câu hỏi « Tôi là một cộng tác viên dân số, cho tôi hỏi, khoản phụ cấp cho cộng tác viên như tôi và các cộng tác viên có tiếp tục được hỗ trợ hay không? Nếu có thì khi nào? ». Câu hỏi của tôi đã được chị Vân – Ban kinh tế ngân sách HĐND tỉnh trả lời cụ thể "tỉnh vừa thông qua chính sách này, vẫn tiếp tục hỗ trợ cho các cộng tác viên dân số với phụ cấp 180 ngàn đồng/tháng, sẽ bổ sung ngân sách cấp bù cho chúng tôi vào đầu năm 2018 tới đây." Đấy, tưởng đơn giản mà có đơn giản đâu, cả một chính sách cho bao nhiêu người, không hỏi thì biết đường mô mà lần.

Chị Mai Thị Lựu – trưởng nhóm cộng đồng thôn Đông Tân An (áo hồng/cầm tài liệu) đang điều hành sinh hoạt nhóm

Từ khi vào nhóm cộng đồng, chị và các thành viên đã thúc đẩy nhiều hoạt động để người dân cùng tham gia giám sát các công trình đầu tư công trên địa bàn, đảm bảo những đồng tiền đóng từ thuế của dân được chi tiêu hiệu quả và minh bạch hơn.

Từ KHÔNG THAM GIA nay là CÓ THAM GIA, hầu hết các hoạt động cộng đồng đều có chị và các chị em trong nhóm, không chỉ vậy, chị đã làm những người xung quanh đang tin rằng : ở đâu có dân tham gia, ở đó mọi việc công khai minh bạch hơn.

Mô hình nhóm cộng đồng tham gia giám sát ngân sách nhà nước cần được nhân rộng

Chỉ có người dân chủ động tham gia giám sát các chương trình, chính sách, ngân sách của nhà nước mới thực sự hiệu quả.

Câu chuyện được bắt đầu bởi hoạt động của nhóm cộng đồng thôn Bade xã Linh Thượng huyện Gio Linh. Nhóm cộng đồng được thành lập với hơn 10 thành viên, các chị em đã được tham gia tập huấn, sinh hoạt nhóm theo các chủ đề và hoạt động tích cực trong thời gian vừa qua.

Năm 2017 có con đường liên thôn Cu Đĩnh- Bade được thực hiện, quá trình thực hiện nhóm cộng đồng tham gia giám sát và đã tạo nên sự thay đổi trong cộng đồng...

Anh Hồ Văn Hương - nhóm nông cốt và là Phó CTHĐND xã Linh Thượng cho biết:

"Hôm đó, tôi đang ngồi họp tại Ủy ban xã, thấy chị Nghĩa – nhóm trưởng nhóm cộng đồng lên gặp và trình bày về việc con đường Cu Đĩnh – Bade thực hiện đổ bê tông vào trời mưa, tôi cùng chị Nghĩa đã cùng nhau xuống địa bàn và yêu cầu chủ thầu dừng công trình lại, đợi trời tạnh mới thực hiện, và kết quả con đường đã hoàn thành đảm bảo đúng yêu cầu, chất lượng tốt cho bà con đi lại."

Vậy đó, khi người dân tham gia giám sát, quản lý ngân sách sẽ giúp cho ngân sách được chi tiêu hiệu quả hơn, minh bạch hơn.

Từ những quan sát và kinh nghiệm thực tế, anh Hương cho biết, tại thôn Bade ý thức người dân được thay đổi sau khi có nhóm cộng đồng, họ không chỉ dừng lại ở sinh hoạt nhóm mà với từng hoạt động cụ thể họ đã tham gia vào quản lý ngân sách nhà nước, điều này là rất tốt cần phải phát huy và nhân rộng.

Trao đổi với chúng tôi về câu hỏi: làm thế nào để nhân rộng để lan tỏa mô hình nhóm cộng đồng như ở Bade? Anh tự tin nói: *"Mấy chị em trong nhóm toàn bộ là người dân tộc Vân Kiều, vậy mà nay họ đã tự tin tham gia giám sát và quản lý ngân sách nhà nước, vì vậy, cần nhân rộng cách làm này, mỗi thành viên trong nhóm cộng đồng sẽ là những thúc đẩy viên để hỗ trợ cho những cộng đồng khác, chỉ có như vậy mới lan tỏa mô hình này và sẽ giúp cho việc sử dụng ngân sách chi tiêu hiệu quả minh bạch hơn."*

Ông Hồ Văn Hương – nhóm nông cốt xã Linh Thượng

Phải bắt đầu từ những việc cụ thể!

Những hành động nhỏ nhưng cụ thể sẽ tạo ra những thói quen khi thực hiện những hoạt động giám sát tại cơ sở.

Câu chuyện đơn giản của anh Nguyễn Văn Hồng – thành viên nhóm nòng cốt huyện Gio Linh đã khép lại hành trình đi tìm những câu chuyện điển hình trong tham gia giám sát và quản lý ngân sách nhà nước, khi anh một mực chia sẻ: không cần cao xa, chỉ cần từ những công việc cụ thể sẽ giúp cho hoạt động giám sát cơ sở hiệu quả hơn khi hành động đó trở thành thói quen.

Anh bắt đầu kể: *“Khi đi tiếp xúc cử tri, tôi có nghe thấy bà con phản ánh việc sử dụng ngân sách trong trường học còn có 1 số vấn đề chưa đảm bảo công khai minh bạch trong thu chi, xuất phát từ việc đó, tôi đã lên ý tưởng xây dựng sáng kiến: **giám sát hiệu quả sử dụng các khoản đóng góp của hội cha mẹ học sinh trong trường học trên địa bàn huyện.**”*

Bắt tay vào thực hiện, bắt đầu từ việc xây dựng kế hoạch và rồi triển khai kế hoạch, anh đã gặp không ít những khó khăn vướng mắc. Đó là làm sao để có thể đưa ra những bằng chứng cho những phản ánh của người

dân đây? Khó, nhưng không thể bỏ cuộc, anh tự nhủ bản thân phải hành động, phải làm từ những việc cụ thể nhất.

“Những ngày đi giám sát, đầu phải giám sát đầu, đến trường gặp gỡ, trò chuyện với họ để có thông tin nhưng không nói mình giám sát họ, coi họ như bạn để họ cùng chia sẻ...để rồi cũng kiểm tra được sổ sách chứng từ của các trường..”

Kết luận giám sát đã nên ra những tồn tại rất cụ thể như việc chi tiêu không đúng mục đích, chi sai hay chưa đảm bảo công khai minh bạch các khoản thu chi ... đã được đưa ra và đưa vào nghị quyết của HĐND huyện nhằm thực hiện những khuyến nghị cho tất cả các trường học khác trên địa bàn huyện.

Hình ảnh nhóm nòng cốt giám sát tại trường Gio Việt

Để có được kết quả này, anh Hồng chia sẻ: Bản thân mình cần nhận thức rằng Công khai minh bạch cần được đẩy mạnh ở tất cả các nơi, các hoạt động, và càng những vấn đề cụ thể càng tốt, vì chỉ những hoạt động cụ thể mới tạo ra những thói quen để giám sát hiệu quả việc chi tiêu ngân sách nhà nước.

Có phải chỉ là vết nứt?

Thay đổi từ việc quan sát đến hành động cụ thể trong giám sát việc sử dụng chi tiêu ngân sách nhà nước, đã minh chứng cho việc cộng đồng tham gia sẽ hiệu quả và công khai minh bạch hơn.

Khi gặp người phụ nữ mảnh khảnh nhưng rất tận tâm và nhanh nhẹn này, hẳn không ai ngờ được những thay đổi tích cực và hành động rất ý nghĩa của chị, mỗi việc chị làm đều mang lại ý nghĩa cuộc sống cho mình và những người xung quanh. Chúng tôi muốn nói đến chị Trần Thị Hương – thành viên nhóm cộng đồng thôn Trung Đơn xã Hải Thành huyện Hải Lăng.

Khi mới bắt đầu tham gia nhóm, tôi rụt rè lắm, ngại nói, ngại có ý kiến, ngại trao đổi với chính quyền địa phương, nhưng nay đã khác ... tôi mạnh dạn hơn, tôi tự tin hơn, tôi dám nói hơn...đây chính là chia sẻ của chị Hương.

Câu chuyện được bắt đầu khi....Ngân sách nhà nước đầu tư và xây dựng trụ sở tiếp dân tại Ủy ban nhân dân xã Hải Thành với tổng nguồn vốn đầu tư trên 1 tỷ đồng, công trình hoàn thành vào tháng 4 năm 2017, tuy nhiên sau khi đi vào sử dụng chưa đầy 6 tháng công trình đã bị nứt với chiều dài từ chân tường lên đến gần mái nhà.

Người phụ nữ tên Hương trong nhóm cộng đồng đặt ra câu hỏi: có phải đơn giản chỉ là vết nứt không? Nhóm cộng đồng đã cùng nhau thảo luận và cùng

nhau giám sát và muốn nhận được câu trả lời đằng sau vết nứt kia là gì?

Trụ sở tiếp dân xã Hải Thành vừa bàn giao 6 tháng đã nứt

Sáng kiến Giám sát nhà tiếp dân được nhóm cộng đồng lên kế hoạch, chị Hương đã cùng nhóm cùng nhau tìm hiểu thông tin, thực hiện những hoạt động giám sát và yêu cầu các bên liên quan phải giải trình khi ngân sách bị chi tiêu không hiệu quả.

Tại cuộc đối thoại, chủ thầu đã phải cam kết, sẽ bổ sung ngân sách để hoàn thiện lại, đảm bảo đúng tiêu chí về yêu cầu kỹ thuật và trách nhiệm của mình với công trình

Bây giờ, việc chúng tôi cần làm là theo dõi việc thực hiện của chủ đầu tư đối chủ thầu có thực hiện nghiêm túc những cam kết trong đối thoại nữa mọi việc mới hoàn tất....

Đúng thật, đâu phải chỉ là vết nứt? Đó chính là việc chi tiêu chưa hiệu quả, sử dụng ngân sách còn nhiều nhiều bất cập mà khi người dân tham gia quản lý sẽ giúp công khai minh bạch và hiệu quả hơn.

Chia tay chị Hương, tôi cứ bần thần, không hiểu vì sao người phụ nữ chân yếu tay mềm quanh năm lam lũ với ruộng đồng lại hay đến vậy? Phải chăng khi con người ta đã được thay đổi nhận thức thì hành động là tất yếu chẳng? Câu hỏi bỏ ngõ không có lời giải đáp nhưng hình ảnh chị Hương là minh chứng đậm nét nhất về câu trả lời này đó thôi.... Một chiều đông sẽ lạnh, nhưng tôi thấy thật ấm lòng...

Tăng cường giám sát là tăng cường chất lượng các công trình đầu tư công

HĐND xã Gio Việt thực hiện hoạt động giám sát đầu tư công bằng công cụ kiểm toán xã hội nhằm thúc đẩy Công khai minh bạch và hiệu quả chi tiêu ngân sách nhà nước.

Trong khuôn khổ dựa án “Thúc đẩy công khai, minh bạch và sự tham gia của người dân vào quản lý Ngân sách Nhà nước” tại tỉnh Quảng Trị, HĐND xã Gio Việt đã thực hiện Đánh giá công trình đầu tư công bằng công cụ kiểm toán xã hội, với công trình liên thôn Tân Xuân và Xuân Ngọc, đã thực hiện năm 2016 vừa qua.

Câu chuyện được anh Nguyễn Khắc Hiếu kể lại một cách say sưa vì những hoạt động đã làm đã giúp cho anh và nhóm có thêm những kỷ niệm đáng nhớ.

Sau hơn 1 năm thực hiện thí điểm áp dụng bộ tiêu chí chấm điểm các công trình đầu tư công theo nghị quyết 02 tại tỉnh Quảng Trị, để áp dụng đánh giá lại công trình đầu tư công, anh Hiếu đã mạnh dạn áp dụng đánh giá công trình liên thôn tại Tân Xuân và Xuân Ngọc

“Lúc đó mình nhớ, được BTAP tập huấn xong về thực hiện tại thôn có công trình đường giao thông liên thôn Tân Xuân – Xuân Ngọc, mặc dù lúc đầu bỡ ngỡ nhưng sau cũng thấy quen vì hiệu quả nhìn thấy ngay...”

Với công trình này, khi thực hiện xong còn vướng mắc một số tồn tại sau khi đánh giá được nhóm đưa ra như kết nối với Công ty điện lực giải quyết cái cọc neo giữa đường dứt điểm, hỗ trợ người dân trong xây dựng và xác nhận quy chế duy trì công trình, tiếp tục lên kế hoạch để hỗ trợ người dân làm tiếp các đoạn đường tiếp theo...

Nhóm đánh giá công trình liên thôn Tân Xuân – Xuân Ngọc tại thực địa

Sau gần 9 tháng đánh giá công trình này, anh Hiếu nở nụ cười tươi và chia sẻ ngay: *Cho đến nay 3 kết luận sau khi đánh giá đã được thực hiện xong rồi, tôi rất vui vì mọi thứ đã được xử lý...những kiến nghị của bà con trong thôn đã được thực hiện, đó là điều tôi mong đợi bấy lâu nay..*

Nói thì đơn giản, nhưng thực hiện đâu phải dễ, miệng nói nhưng tay làm, cần phải năng động và theo dõi giám sát xem những kết luận đó có được thực hiện hay không...đó mới là mấu chốt của vấn đề.

Một trong những điều tôi nhận ra là để ngân sách chi tiêu và sử dụng hiệu quả nhất, cần có sự tham gia/ giám sát của người dân, và chỉ có như vậy thì các công trình đầu tư công mới thực sự hiệu quả- anh Hiếu nói.

Khi được tôi hỏi về sau này anh có tiếp tục làm những việc tương tự nữa không? Anh đã không ngần ngại mà khẳng định rằng: *“Dự án đến dự án sẽ đi, cách làm đến cách làm còn ở lại...Tại sao không? Chúng tôi còn tiếp tục làm và chia sẻ cho nhiều người khác cùng làm nữa...”*

Một ngày mới lại bắt đầu, một luồng gió mới, mang lại sinh khí mới...

Câu chuyện về chính sách cho người nghèo

Khi người nghèo được thụ hưởng chính sách thì cần phải minh bạch xem họ được hưởng chính sách đó và thực thi hiệu quả.

Với anh Mai Văn Cai, thành viên nhóm nông cốt xã Hải An huyện Hải Lăng, tỉnh Quảng Trị, thì điều mà anh trăn trở nhất là Liệu chính sách hỗ trợ cho người nghèo thực sự có được thực hiện hiệu quả và minh bạch hay không? Và nỗi niềm đau đáu đó được anh Cai truyền cảm hứng vào các hoạt động tại địa bàn mình.

Hải An là xã có tỷ lệ hộ nghèo là 179 hộ với 14,29 % dân trong xã, và chủ yếu sống bằng nghề nông và đánh cá ven biển, trong những năm vừa qua Hải An đã triển khai tích cực những chương trình hành động để giảm tỷ lệ nghèo của xã.

Tuy nhiên, với anh Cai, việc thực hiện chương trình hỗ trợ cho người nghèo tại xã mình trong việc thực hiện chính sách hỗ trợ tiền điện cho những hộ nghèo theo chính sách của nhà nước đang gặp những khó khăn cho những hộ gia đình nghèo hưởng chính sách, đó là việc cấp chậm tiền điện cho 179 hộ trong xã. Theo phản ánh của bà con, anh Cai đã mạnh dạn thực hiện sáng kiến *Giám sát chính sách hỗ trợ tiền điện cho bà con hộ nghèo trong xã.*

Anh bồi hồi nhớ lại: *"Khi tôi đi gặp gỡ các hộ này, chứng kiến nhiều hộ vì nghèo được hỗ trợ rồi mà do không được cấp nên lại trở về dùng đèn dầu, tôi thấy buồn ngủi lắm..."*

Anh Mai Văn Cai – bên trái, đang phỏng vấn các hộ dân

Sau khi khảo sát thực địa, anh đã tiến hành tổ chức đối thoại giữa 3 bên gồm chính quyền xã, bà con hộ nghèo để làm rõ vì sao mà 6 tháng năm 2017 không chi trả tiền điện cho bà con để bà con được rõ...

Kết thúc đối thoại, đã có cam kết của UBND xã sẽ báo cáo và làm tường trình cho UBND huyện để yêu cầu cấp bù ngân sách vào đầu 2017 để chi trả cho bà con.

Sau 3 tháng kể từ ngày tổ chức đối thoại, ngân sách đã được cấp bổ sung và đã được chi trả cho 179 hộ dân nghèo trong xã, với số tiền hơn 100 triệu đồng....

Mỗi khi tôi ngang qua các thôn, bà con lại tíu tíu hỏi han chuyện trò...tôi vui lắm, dù sao cũng cần đảm bảo rằng những chính sách cho bà con cần phải được thực thi một cách hiệu quả nhất ...anh Cai chia sẻ

Khi chúng tôi hỏi về những khó khăn khi thực hiện hoạt động này, anh nói: *Khó khăn thì nhiều lắm, từ việc cộng đồng họ ngại, mình phải giúp họ...đến việc khi tổ chức đối thoại phải thật công tâm, làm sao giúp cho cả 2 bên là bà con và chính quyền xã không nghĩ đây là đối đầu mà là cùng nhau làm rõ vấn đề và tìm giải pháp khắc phục...Rồi chưa kể đến những lúc cần phải có theo dõi xem việc thực hiện cam kết đó như thế nào? Đến khi họ chi trả mình mới yên tâm....*

Đúng là những con người của cộng đồng, vì cộng đồng mà không ngại khó, không ngại việc để mang lại những điều hạnh phúc thật giản dị và đơn sơ.

Khi bà con dân tộc Vân Kiều tham gia giám sát đầu tư công

Khi bà con dân tộc Vân Kiều tham gia giám sát các công trình đầu tư công- đó là chuyện không tưởng.

Câu chuyện chúng tôi muốn kể, đó là việc người dân tại thôn Baze, xã Linh Thượng huyện Gio Linh tham gia giám sát việc chi tiêu của công trình Nâng cấp nhà văn hóa thôn mình.

Từ những ngày đầu tiên còn bỡ ngỡ, không hiểu Ngân sách nhà nước có liên quan gì đến mình hay không, thì nay bà con Vân Kiều đã tham gia tích cực vào quản lý ngân sách nhà nước...

Gặp chị Hồ Thị Nghĩa – nhóm trưởng nhóm cộng đồng thôn Baze, chị kể: *Lúc đầu, chúng em bỡ ngỡ, không hiểu tham gia như thế nào cả, nhưng sau những buổi sinh hoạt nhóm, chúng em thấy thật cần thiết phải tham gia vào giám sát chi tiêu ngân sách nhà nước...*

Vậy mà hay, cụ thể từng việc với các thành viên nhóm...chị Nghĩa hào hứng nhớ lại ...khi chúng em biết công trình nhà văn hóa được nâng cấp từ nguồn vốn của chương trình nông thôn mới, nhóm em đã họp lại và phân công cụ thể xem ai, làm gì, làm như thế nào, để có thể giám sát được

Chị Nghĩa đang điều hành sinh hoạt nhóm

Với những trăn trở: *« Liệu những tiền thuế mình đóng góp có được chi tiêu hiệu quả hay không? Hay việc ai làm chủ đầu tư công trình? Ngân sách bao nhiêu? Từ nguồn nào? Khi nào thực hiện... đã được chị em trong nhóm thống nhất kế hoạch giám sát Bởi đâu có ít đâu, công trình trị giá 275 triệu đồng từ chương trình Xây dựng nông thôn mới và bà con trong thôn đóng góp đến 55 triệu đồng cơ mà... »*, chị Nghĩa kể.

Sau khi được phân công chị em tất bật thực hiện những công việc mình đảm nhận, và kết quả công trình đã thực hiện đúng tiến độ, đảm bảo hiệu quả cao khi bà con tham gia giám sát.

Chị em trong nhóm cộng đồng đang tham gia giám sát công trình

« Để vạn lần không dân cũng chịu, khó vạn lần dân liệu cũng xong. »

Cậu nói này quả thật rất đúng, nhưng nó còn tuyệt vời hơn khi họ- những bà con dân tộc Vân Kiều nay đã thay đổi, tham gia chủ động và tích cực vào đánh giá công trình đầu tư công.

Điều tôi học được, chính là kỹ năng!

Sau những tháng ngày tham gia dự án, cái chúng tôi học được chính là những kỹ năng mềm, cách chúng tôi giám sát hiệu quả việc sử dụng ngân sách nhà nước

Chị Luận đang chia sẻ tại hội nghị về tiến trình của nhóm cộng đồng Tân Xuân

Tại thôn Tân Xuân, đã từ nhiều năm nay, bà con sinh hoạt cộng đồng thường không có chỗ họp, sinh hoạt nên ảnh hưởng đến tinh thần về văn hóa văn nghệ của người dân

Theo kiến nghị của người dân, kế hoạch xây dựng Trung tâm học tập cộng đồng thôn đã được chính quyền đưa vào thực hiện năm 2017 và dự kiến sẽ hoàn thành vào tháng 9 năm 2017. Tuy nhiên do tiến độ chậm, không thấy theo đúng nên nhóm cộng đồng sẽ thực hiện sáng kiến này để đảm bảo: Thúc đẩy công trình làm đúng tiến độ như kế hoạch là hoàn thành vào cuối tháng 9/2017 để đưa vào sử dụng phục vụ nhân dân, và tăng cường công khai minh bạch và giám sát của người dân trong quản lý ngân sách nhà nước.

Với những ý tưởng giám sát đó, chị Luận đã cùng nhóm lên kế hoạch, giám sát và thúc đẩy việc thực hiện đúng tiến độ.

Sau những bước chị em đi tìm hiểu thông tin, lấy thông tin, họp nhóm, trao đổi cùng chính quyền xã, theo dõi giám sát việc thực hiện... Nay công trình đã được hoàn thành và đi vào sử dụng cho bà con.

Chị Nguyễn Thị Luận- nhóm cộng đồng thôn Tân Xuân xã Gio Việt huyện Gio Linh là một trong những nhân tố điển hình trong việc thúc đẩy cộng đồng tham gia vào quản lý ngân sách nhà nước.

Chẳng ai có thể ngờ rằng, người phụ nữ này, ngoài những công việc gia đình, kiếm tiền nuôi con, lại hăng hái đến lạ về việc tham gia và thúc đẩy các thành viên khác trong nhóm cùng tham gia đến vậy.

Miệng nói tay làm, chị Luận chỉ cho chúng tôi xem những thành quả mà nhóm đã làm trong thời gian qua: *Chúng em tham gia nhiều hoạt động lắm, từ việc tham gia góp ý cho dự toán 2018 của xã, đối thoại về các khoản thu từ quỹ/ phí...cho đến các hoạt động nhóm đã tham gia giám sát công trình đầu tư công, chúng em rất tự hào vì những việc đã làm..*

Nhà văn hóa thôn Tân Xuân đã thực hiện theo đúng tiến độ sau khi có giám sát của nhóm

"Một trong những thứ hay nhất mà em và các thành viên khác của nhóm học được chính là các kỹ năng mềm, cụ thể là những kỹ năng chúng em tham gia giám sát công trình đầu tư công, kỹ năng tiếp cận chính quyền địa phương, kỹ năng đối thoại... đây chính là những thứ sẽ để lại cho chúng em áp dụng sau này."

Và đó cũng chính là mục tiêu, là đích mà dự án muốn tạo ra/ mang lại cho người dân để họ từng bước chủ động tham gia quản lý ngân sách nhà nước.

THÔNG TIN VỀ DỰ ÁN

“THỨC ĐẨY CÔNG KHAI, MINH BẠCH

VÀ SỰ THAM GIA CỦA NGƯỜI DÂN VÀO QUẢN LÝ NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC”

Đơn vị tài trợ: Liên minh Châu Âu (EU)

Đơn vị tiếp nhận tài trợ trực tiếp: Oxfam

Các đơn vị thực hiện: Liên minh Minh bạch Ngân sách (BTAP), CDI là đơn vị điều phối; Hội đồng nhân dân tỉnh Quảng Trị và Hội Liên Hiệp Phụ nữ tỉnh Quảng Trị, Hội đồng nhân dân tỉnh Hòa Bình; Hội nông dân tỉnh Hòa Bình

Thời gian triển khai: 3 năm (2015-2018)

Địa bàn triển khai: Quảng Trị, Hòa Bình và cấp trung ương

Tổng ngân sách dự án: 810.000 Euros

Mục tiêu tổng thể của dự án: Góp phần gia tăng tính minh bạch, trách nhiệm giải trình và sự tham gia của người dân vào quản lý ngân sách nhà nước (BTAP) ở Việt Nam nhằm tăng cường hiệu quả các hoạt động phát triển cho người dân thuộc cộng đồng còn thiệt thòi ở các tỉnh Hòa Bình và Quảng trị

Mục tiêu cụ thể: Trao quyền cho các tổ chức xã hội dân sự, các tổ chức cộng đồng tại hai tỉnh Hòa Bình và Quảng Trị nhằm tác động trực tiếp tới quá trình dự toán ngân sách cho hoạt động các chương trình giảm nghèo và phát triển (bao gồm cả các vấn đề y tế), và tác động gián tiếp đối với các quy định pháp luật và nghị định liên quan.

Các kết quả mong đợi:

Kết quả 1: Người nghèo, người dân tộc thiểu số và phụ nữ ở địa phương được nâng cao nhận thức về hoạt động thu, chi ngân sách và có thể tác động tới quy trình này trong các chương trình giảm nghèo và phát triển (bao gồm cả các vấn đề về y tế).

Kết quả 2: Nhóm hỗ trợ minh bạch về Ngân sách được tăng cường, mở rộng, kết nạp nhiều thành phần nhằm thúc đẩy và vận động tính minh bạch trong ngân sách, trách nhiệm giải trình và sự tham gia ở cấp Trung ương và địa phương, bao gồm cả trong các nghị định và quy định pháp luật liên quan ở cấp quốc gia.

Kết quả 3: Hội đồng Nhân dân (HĐND) từ cấp xã đến tỉnh hoạt động hiệu quả hơn trong vai trò giám sát các quá trình ngân sách, trách nhiệm giải trình và sự tham gia của người dân.

Kết quả 4: UBND từ cấp xã đến cấp tỉnh tạo không gian cho các tổ chức xã hội dân sự, các tổ chức cộng đồng tham gia một cách thiết thực vào quá trình xây dựng ngân sách nhà nước và giám sát ngân sách của các chương trình xóa đói giảm nghèo và phát triển (bao gồm cả y tế).

TRUNG TÂM PHÁT TRIỂN VÀ HỘI NHẬP

ĐỊA CHỈ: TẦNG 16, 169 NGUYỄN NGỌC VŨ, CẦU GIẤY, HÀ NỘI

ĐIỆN THOẠI: +84 24 3538 0100

Email: info@cdivietnam.org

